

Motion till riksdagen 2018/19:2826

av Erik Bengtzboe m.fl. (M)

Bättre kunskap om elevernas kunskaper

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga centralt rättade nationella prov och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om diagnostiska prov i de tidiga årskurserna och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att börja mäta skolors förädlingsvärde och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda studentexamen eller inträdesprov till högre utbildning och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra kunskapskraven i skolan och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

En stor brist i det svenska utbildningssystemet är att det inte går att mäta hur väl våra skolor lyckas med sitt huvuduppdrag: att rusta alla elever med goda kunskaper. De två huvudsakliga nationella verktygen för att mäta detta är de nationella proven och slutbetygen. Men som mätverktyg och underlag att fatta skolpolitiska beslut utifrån fungerar de inte. Detta eftersom att elevernas betyg inte är förankrade i deras resultat på de nationella proven. Hur denna relation mellan betyg och provresultat ska se ut och fungera har varit otydligt under en lång tid. Att det inte finns något nationellt underlag som visar hur svensk skola presterar är ett allvarligt systemfel.

Dagens kunskapsunderlag, betygsutvecklingen och resultaten vid de nationella proven, ger en sporadisk och bristfällig bild av kunskapsläget i svensk skola. Sedan Sverige avskaffade studentexamen saknas idag helt möjlighet till centrala uppföljningar av de faktiska kunskapsresultaten. Det är därmed i realiteten ytterst svårt att besvara frågan både hur enskilda elever, lärare, skolenheter och generationer presterar kunskapsmässigt.

Det är därför också näst intill omöjligt att utvärdera reformer, läroplaner och andra förändringar eftersom att det enda standardiserade underlaget som finns tillgängligt för jämförelse är betyg, som sätts subjektivt av enskilda lärare.

Vid sidan av att elevernas betyg inte är förankrade i resultaten på de nationella proven är proven heller inte konstruerade för att kunna jämföra kunskapsutvecklingen över tid. Ett annat omfattande problem med dagens nationella prov, som rättas av elevernas lärare, är en bristande tillförlitlighet i bedömningarna. De nationella proven är också utsatta för ett omfattande fusk.

Så som dagens nationella prov är konstruerade och fungerar ger de ett undermåligt underlag för att utvärdera hur svensk skola presterar och våra elevers kunskapsutveckling ser ut. Att det saknas ett sådant kvalitetssäkrat underlag att fatta beslut om, och genomföra utbildningsreformer utifrån, är ett allvarligt systemfel i det svenska utbildningsväsendet.

Bland annat av ovanstående anledningar står Moderaterna bakom den skärpning som från och med 1 juli 2018 säger att de nationella proven särskilt ska beaktas vid betygssättning. Samtidigt kan vi konstatera att det med dagens ordning – där proven rättas lokalt och av sina egna lärare – inte tillför någon tillförlitlighet i betygssättningen. Skärpningen kommer med andra ord inte att räcka för att säkerställa tillförlitliga betyg. Moderaterna föreslår därför fem förslag för att öka kunskapen om elevernas kunskaper och som också kommer att motverka betygsinflation och glädjebetyg.

Centralt rättade nationella prov

Moderaterna vill se över möjligheten att införa centrala prov där de nationella proven blir jämförbara över tid och följer läroplanernas mål och genomförs i olika årskurser. Proven bör genomföras digitalt och rättas och bedömas externt av Skolverket eller annan lämplig skolmyndighet.

Diagnostiska prov i de tidiga årskurserna

Som en ny del av de nya centrala proven vill Moderaterna se över möjligheten att införa nya diagnostiska prov i de tidiga årskurserna. De diagnostiska proven ska primärt ge en återkoppling till skolhuvudmän, rektorer och lärare om elevernas tidiga kunskapsutveckling. Även de diagnostiska proven bör i huvudsak skrivas digitalt och rättas och bedömas externt.

Börja mäta skolors förädlingsvärde

Med de nya centrala proven, med fler nationellt kvalitetssäkrade mätpunkter genom elevernas skolgång, blir det möjligt att börja mäta skolors förädlingsvärde, det vill säga vad varje skola tillför varje elev i form av reella kunskaper och därmed fokusera mer på elevers progression. Detta kan exempelvis göras genom att jämföra elevernas resultat på de diagnostiska och nationella proven i de olika årskurserna men även möjliggöra jämförelser mellan olika skolor.

Utred studentexamen eller inträdesprov till högre utbildning

Som en del av utformningen av de centrala proven vill Moderaterna se över behovet av en standardiserad studentexamen där elevernas slutbetyg förankras i provresultaten, alternativt ett inträdesprov till högre utbildning.

Tydligare kunskapskrav i skolan

De nationella proven, men även läroplanerna, uppfattas också av lärare och elever vara otydliga och för tidigt fokusera på en avancerad analytisk förmåga utan att eleverna har den grundläggande faktakunskap som krävs för att resonera, jämföra, värdera och dra slutsatser.

Denna tendens bekräftas också av en studie vid Linnéuniversitetet som visar att många professorer tror att kunskapskraven från grundskolan är från universitetsnivå. Studien, och den efterföljande diskussionen om de otydliga kunskapskraven, fick Skolverket att reagera med en översyn av läro- och kursplanerna. Detta välkomnar Moderaterna och det är av största vikt att nya prov och kurs- och läroplaner, och då särskilt kunskapsmålen, kommer på plats och som är tydligt formulerade och väl anpassade till elevernas förväntade förmåga och kunskaper i de olika ämnena och de olika årskurserna.

Erik Bengtzboe (M)

Maria Stockhaus (M)

Noria Manouchi (M)

Marie-Louise Hänel Sandström (M)